

หัวข้อวิทยานิพนธ์  
ชื่อนิสิต  
อาจารย์ที่ปรึกษา  
ภาควิชา  
ปีการศึกษา

มโนธรรมคน เรื่องมนุษย์ในปรัชญาเต๋าสมัยแรก  
นาย ชาญวิทย์ บัณฑิตเสาวภาคย์  
รองศาสตราจารย์ วิจิตร เกกวิสิษฐ์  
ปรัชญา  
2529



บทคัดย่อ

แก่นคำสอนของปรัชญาเต๋าสมัยแรกมีจุดมุ่งถึงอยู่ที่เรื่องของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมองมนุษย์ว่าเป็นผู้ที่มีปัญหาและจำเป็นต้องแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเหล่านั้น ปรัชญาเต๋าสมัยแรกได้ชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาของมนุษย์ และพยายามที่จะสืบค้นให้พบว่าข้อเท็จจริงที่เป็นปัญหาของมนุษย์เหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้แสวงหาวิธีการที่จะแก้ไขปัญหามนุษย์ได้อย่างถูกต้อง

จากการศึกษามโนธรรมคน เรื่องมนุษย์ในปรัชญาเต๋าสมัยแรก เราได้ทราบว่าปัญหาทางค่านิยมของมนุษย์เป็นต้นเหตุที่แท้จริงของปัญหาทั้งหมด ปัญหาทางค่านิยมเกิดจากความไม่เข้าใจความเป็นจริงเกี่ยวกับชีวิต ซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับความ เป็นจริงเกี่ยวกับจักรวาล จึงทำให้มนุษย์สนองตอบต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างไม่ถูกต้อง

ปรัชญาเต๋าสมัยแรกได้นำเสนอธรรมะเกี่ยวกับจักรวาลและมนุษย์ในระนาบของอภิปรัชญา โดยได้อธิบายถึงสภาพสูงสุดที่เรียกว่า "เต๋า" เต๋า คือสภาวะอันลึกลับที่ปราศจากพลังของเจตนารมณ์ เป็นสิ่งที่ไม่อาจจะอธิบายให้เข้าใจได้ด้วยคำพูด คำวางอยู่อย่างเป็นอมตะ เป็นทั้งบ่อเกิดของจักรวาล และเป็นกฎธรรมชาติสูงสุดที่ควบคุมความเป็นไปของจักรวาล

สรรพสิ่งในจักรวาลเป็นปรากฏการณ์ที่คลี่คลายตัวออกมาเองจากเค้า  
 ความเป็นไปของสรรพสิ่งตกอยู่ภายใต้กฎแห่งความเปลี่ยนแปลงอย่าง ไม่อาจหลีกเลี่ยง  
 ได้ การเปลี่ยนแปลงนี้ก็คือกระบวนการในการคลี่คลายตัวเองของเค้า จากจุดเริ่ม  
 ต้นที่มาจากเค้า สรรพสิ่งดำเนินต่อไปจนถึงจุดหนึ่งก็ต้องทวนกลีบคืนมาสู่จุดเริ่มต้น  
 ดังนั้น สรรพสิ่งในจักรวาลจึงมีที่มาจากแหล่งกำเนิดเดียวกันและต้องทวนคืนไปสู่จุด  
 เริ่มต้นเดียวกัน ทั้งหมดนี้คือความเป็นไปที่ต้องเป็นเช่นนั้นเองโดยไม่เกี่ยวข้องกับข้อ  
 คัดลึนว่าควรหรือไม่ควร ดีหรือไม่ดี หรือข้อคัดลึนอื่นใดซึ่งล้วนแต่เป็นทรรคนะแบบ  
 อภิวินัยของมนุษย์ โดยที่เค้าเป็นสิ่งที่อยู่เหนือการคัดลึนค่า มนุษย์ในฐานะที่เป็นเพียง  
 ส่วนหนึ่งในจักรวาลก็เป็นสิ่งที่อยู่เหนือการคัดลึนค่าด้วย

ปัญหาของมนุษย์เกิดจากการรับรู้ที่บิดเบี้ยวไม่ตรงตามความเป็นจริง ยึดมั่น  
 ถือมั่นว่ามี " ตัวตน " ของตนเป็นผู้รับรู้และกระทำสิ่งต่าง ๆ มีการคัดลึน " ค่า "   
 ของสิ่งต่าง ๆ ตามอำเภอใจ ดังนั้นจึงพยายามกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อตอบสนอง  
 ความพึงพอใจของตน ทั้งหมดนี้ย่อมก่อให้เกิดผลร้ายทั้งในด้านส่วนตัวและในด้านความ  
 สัมพันธ์ต่อเพื่อนมนุษย์ ในด้านส่วนตัวนั้นก่อให้เกิดความปรารถนาที่เจือไว้ด้วยความกลัว  
 ที่จะไม่ไ้สมปรารถนา หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นความไม่มั่นคงในตนเอง ส่วนใน  
 ด้านความสัมพันธ์ต่อเพื่อนมนุษย์นั้นก่อให้เกิดการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันด้วยความทะยาน  
 ออยาก ซึ่งในที่สุดแล้วย่อมนำมาซึ่งข้อขัดแย้งและการประทุษร้ายต่อกัน

ปรัชญาเก่าสมัยแรกได้เสนอภาพมนุษย์ในอุดมคติซึ่งเห็นสวนกระแสทางของ  
 ปุณฺชน " มนุษย์ที่แท้ " คือผู้ที่เข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างตามความเป็นจริง ไม่เจือด้วย  
 ทรรคนะแบบอภิวินัย และพ้นไปจากการยึดมั่นถือมั่นใน " ตัวตน " นี้คือวิถีชีวิต  
 ทางจิตวิญญาณอันสุขสงบและเป็นที่สุดแห่งทุกข์